ב א מיי׳ פ״ב מהלכות

נ א מיי׳ פיצ מהככות שכנים הלי יב סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי׳ קעג סעיף ג: נא ב ג מיי׳ פי״ז מהלי מלוה הל' ח סמג עשין

לד טוש"ע ח"מ סי קח נד טוש"ע ח"מ סיי קח סעיף טו: גב ד מיי פ"ה מהלי שכנים הלי א סמג עשין פ"ב טוש"ע ח"מ סיי קסא סעיף

לנ ה מיי שם פייו הלי ה

סמג שם טוש"ע ח"מ ס" קסג סעיף א: בד ו ז מי" שם הלי ה

טוש"ע שם סעיף ב: נה ה מיי שם הלי ד

טוש"ע שם סעיף ג: גו ט מיי׳ שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ד

יטוש"ע י"ד סי׳ רמג סעיף

תורה אור השלם

:7

סנהדרין קיב.], ד) רש"ב וצ"ל תניא רשב"ג כו'

ברא"שן, ו) ולקמן ח. ב"מ

הגהות הב"ח

(ל) גמ' ורב אמר יש להן: (כ) שם הא מאבראי וכו' הא והא מאבראי: (ג) שם

דפותחת דידיה מאבראי

רשב"ג אומר וכו' תניל

לייני אומר לא כל כל"ל

ופיסקא כופין אותו לבנות בית ופיסקא כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחלר נמחק: (ד) שם אמר ליה ר"ל רבנן:

(ה) תום' ד"ה איו להם וכו'

כל אחד בחלק חבירו כל"ל כל אחד בחלק חבירו כל"ל ותיבת חלק נתחק: (ו) ד"ה לפי כו' דאין בה קכנת: (ו) בא"ד אכל היכא דתעו

:מדבר וכו' כיון דתעו איכא

לעזי רש"י

שירוד"ר [שירידור"א].

מוסף רש"י

מר ינוקא ומר קשישא

שני בנים היו לרב חסדה ושם

מנעול.

, ז) נפטנים פו.ן, דמ"א לימא להיוח לו

מסורת הש"ם א) [לקמן סה.], ב) [לעיל ב:],

קק.ן, ז)

קרי ינוקא. הוא הגדול ועל שם שנולד בינקותו של רב חסדא קרי ליה מר ינוקא ומר קשישא הוא הלעיר ונולד בקשישומו של רב חסדא (ועיין רש"י כמובות פט: ד"ה מר): בהרדער לשעמייהו. רב חסדא (ועיין רש"י כמובות פט: ד"ה מר): בהרדער לשעמייהו. רב חמא נהרדעי הוא כדאמרינן בפרק קמא דסנהדרין (דף יו:)

ואמוראין דנהרדעי רב חמא ושמואל נמי נהרדעי הוא כדאמר שמואל (ברכות דף נח:) נהירין לי שבילי דרקיע כשבילי דנהרדעי: אין להם דרך זה על זה. טעמא משום לפסיק שמואל בפרק המוכר את הבית (לקמן דף סד.) כר"ע דאמר מוכר בעין יפה א מוכר ולפיכך אין להם דרך זה על זה שלא שייר לעצמו כלום כל אחד (0) חלק בחלק חבירו והוה לו כמוכר ואף על גב דאמרינן המוכר בית ושייר חלר מכר לו עם הדרך למ"ד מוכר בעין יפה מוכר לא דמי דהכא כולם מוכרין וכל אחד מכר ולא שייר לעצמו כלום בחלק חבירו וה"ל כמוכר חלר ושייר בית דלריך ליקח לו דרך מבעל החלר: וֹלָאָ סולמות זה על זה. פי׳ נקונט׳ אם נטל זה בית וחלר וזה נטל עלייה אין לקבוע סולם בחצירו של זה לעלות לעלייתו וקשה לר"י דהיינו ולא דרך זה על זה ונראה

של זה ולעלות בעלייתוב: ואי בעית אימא הא והא מבראי. ולא גרסינן הא והא מגוואי דמגוואי אין שייך לחלק בין אית ליה דלת ללית ליה ובין אית ליה פותחת ללית ליה דבכל ענין הוא רע כיון שאין יכול לבא אלא עד פתח החצר ואין לפרש הא דאית ליה דלת כו' אחצר קאי דהא במתני׳ בהדיא התני כופין אותו לבנות דלת לחצר ולמאי דגרסיי מבראי קלת קשה דלא הוי כשאר שינויי דנקט לד דלא מעלי הא והא דאית ליה דלת והא והא דאית ליה פותחת והכא נקיט ההוא דמעלי: לפי שבח ממון הן גובין. כיון דאין (ו) סכנת נפשות לא

אזלינן אלא בתר ממון ג והכי נמי אמר בהגוזל בתרא (ב"ק דף קטו:) שיירא ההולכת במדבר ועמד עליה גיים מחשבין לפי ממון דליכא סכנת נפשות כיון דאין הגיים בא רק בשביל ממון ואף על גב דאמר בפ׳ בן סורר (סנהדרין דף עב.) דהבא במחתרת נידון על שם סופו ומפרש רבא טעמא בגמ' משום חזקה דאין . אדם מעמיד עלמו על ממונו כו' ואפי' הכי אין מחשבין אלא לפי ממון כיון דהגיים ברלונו אינו בא על הנפשות דאם לא יעמדו נגדם לא יזיק לגופם הילכך לא חשיב סכנת נפשות לפיכך אם יעמדו עליהם לסטים ונתפשרו עמהם גובין לפי ממון אבל היכי ט דטעו במדבר אמר התם (ו) דמחשבינן אף לפי הנפשות משום כיון

דטעו איכא סכנת נפשות: לפי קירוב בתים הן גובין. פירש

הקום טהישומו לשן ששומו החצר כופין לאי מכני חצר המעכב: מעליותא הוא. בית שער: ולא אשתעי אליהו בהדיה. משום דכי אתי עני צועק על פתח שער מפסיק אותו בית שער קולו ואינו נשמע לבעל הבית: הא מגואי גריעותא הוא. כלומר אם נעשה בנין בית שער מבפנים לחצר מפסיק הקול שאין העני קירו היה נכול לבכל הדברה המנאה או "מחוח הוא. כלוכה את בכיסה בך יות שכו בכבים להדב בסבי ק הקור שאן הכבי יכול ליכנס לתוכו אבל אם בנו מאבראי בה"ד ודאי מעליותא היא והיו כופין אותו לבנות הואיל והחצר פתוח להד"ר יכול חעני ליכנס בתוך מחיצות בית שער עד השער וצועק ויכול לשומעו דאין מפסיק אלא שער לחודיה: אית ליה דלת לבית שער גריעותא. שהשער והדלת מעכבין קולו. אית ליה פותחת מנעול לדלת לאו מעליותא היא שאין העני יכול לפותחו מפני המנעול. הא דמשנתנו דכופין לבנות בית שער דלית ליה דלת לבית שער. ואי קשיא דהא תנא כופין לבנות בית שער ודלת הא לא תקשי דהא

נהרדעי לטעמייהו. רב חמא דמן נהרדעא הוא דלא ס"ל הא דאידור בה כדדרו אבהתי ולשם כך חילקנו אזיל לטעמייהו דנהרדעי דאמר שמואל דהוא מנהרדעא: האחין שחלקו. ונטל זה שדה ללפון ווה לדרום והיה אביו רגיל להיות לום ליכנס דרך זו לתוך זו אין יכול

לומר דרך לי עליך: ולא חלונות. לערער על סתיתת חורו: ולא סולמות. אם נטל זה בית וחלר וזה ליה. לשובר שהן עדי שקרש: רשות הרבים מלהליץ בחלר: ודלת. לשער החלר לנועלו: לא כל החלרות ראויות לבית שער. בגמ' מפרש לשחת עמהם בעול: גבז' ולח **אישמעי בהדיה**. לפי שמפסיק בעניים נעול והעני לועק ובית שער שבפנים מפסיק הקול: מבראי. אינו מפסיק עסקינן: פותחת דידיה מחברתי. העני פותחה ונכנם פותחת שירוד"ר בלע"ז והוא של עך ותמיד שמשוכה להלן מרשות הרבים: כשהם גובים. לחומת העיר: קבע בה מסמרות. הזהר לדון כן ולא תזוו ממנה: קירוב בתים. בית הקרוב הרחוק: רמה דשורה הדרבנו. הטיל יניחת חומת העיר על החכמים כמו על שאר בני אדם: חול. שהוא מועט ממעשיהם של לדיקים: מגין

נטל עלייה אין לו לקבוע סולם בחלירו של זה לעלות לעלייתו: ולא אמת המים. להביאה מן הנהר דרך שדהו של זה לתוך שלו: מברת. שובר שהוא פרוע לאביהם: **ומרעי** מתנר׳ כופין אומו. את בן החולר שאינו רוצה לסייע את בני החצר לבנות להן בית שער להיות שומר הפתח יושב שם בלל ומרחיק את בני איזו היא הראויה: <mark>ויהא כאנשי העיר.</mark> הלועקין ואין קולם נשמע: מגואי. לחצר גריעותה הוה לפי שדלת החצר בפניו שהרי נכנס לתוכו וכשאין לו דלמ המפתח לתוכו: שאינה סמוכה. לחומה לריך לחומת העיר יותר מן על הים. והוא לו לחומה כדכתיב אשר שמתי חול גבול לים (ירמיה ח):

שניהם שוין, אלא שהגדול קורין לו מר קשישא ולצעיר קורין לו מר ינוקא (בתובות קורין נו מד ינוקה וכתובות פסט.. האחיין שחלקו. שניסם מוכרין זה לוה, אין להן לא דרך זה על זה. אם חלקו שני שדוח אחד נטל חילון ואחד נטל פנימי ואין הפנימי יכול ליכנס לשדהו אלא דרך מינו עדר שמום אלא דרך מיצון בדרך שהיה אביו נכנס, אין לו לפניתי דרך על חיצון, משום דמוכר בעין יפה מוכר ולא שייר דרך לעצמו, וכיון שמכר לו דרך לעלמו, וכיון שמכר לו לאחיו חלקו שבחילון בעין יפה מכר לו כל השדה והדרך ולא שייר לעלמו במכירה כלוס (רשב"ם לקמן סה.)**. ולא**

כנום (רשב"ם לקמן טה.). ולא חלונות זה על זה. ואם רצה לבנות בחצרו כנגד חלון אחיו בונה (שם). שהלכות קבועות הן. כלומר שהלכה כן (שם). ורב אמר יש ק (שם). ורב אמר יש לק דמוכר בעין רעה מוכר ומשייר לעלמו במה שמכר לחמי דבר הלכיך לו כגון דרך היחיי אותו. ואורה (שם). כופין אותו. כל אחד מבני החלר לחת חלקו בכנין, לבנות בית שער. שבונים כוחל נגד השער עגול סביב ועושין באותו היקף פתח קטן מן הלד משום היזק ראיות בני רה"ר שלא יראו לא צריכי נטירותא. תורתו משמרתו כדכתיב (משלי ו) בשכבך תשמור עליך (ב״

רבינו גרשום (המשך) תני דלת [לחצר] במתני׳ ולחצר תנן לא לבית השער: חצר הסמוכה לרה״ר צריכה בית שער. כלומר אם מבוי שאינו מפולש ויש כופין אבל אותה הסמוכה . לרה״ר צריך והיו כופין: ורבנן דמתני׳ ולא פליגי וובנן דמוניי ולא פליגי בין סמוכה לשאינה סמוכה דוימנין דדחקי רבים במבוי ועיילי ואתי וקא חזו לההוא ואיכא היוק ראיה מבני רה"ר: הסמוכה לספר. משום גייסות: כשהן גובין

רמודלות שמו

רחוקים נותנין יותר מעניים קרובים דלפי שבח ממון נמי הן גובין™: אילימא לצדיקים בו'. דבהכי מיירי קרא דלעיל מיניה כתיב ולי מה יקרו רעיך אל מה עלמו ראשיהם וכתיב בתריה אספרם מחול ירבון: יותים: ודלתים: לפי שבח ממון. מי שהוא עשיר נותן יותר או לפי נפשות שבעיר שכולן יתנו בשוה: קבע בה מסמרות. קבע הלכה (שם) [יתר] הוא שלא תמוט: לפי קירוב בתים. כלומר אותן בתים חיצוניות שצריכין להם יותר לחיזוק החומה יותר מן הפנימית (שם) רום הוא שלאו המוצרה אריבה, קרוב היבט בלהם אחות ביה והדבות במדיך רום יותר אי לאו הידות החותה הוא מן הדבב לה שלהם משמרים אותן: השתא כל ישראל עם הצדיקים כחול וצדיקים לבדם יותר מחול בתמיה. ומה חול שמועט ממעשיהם של צדיקים מגין על הים שאין עוברין אותו גלי ים. על אחת כמה וכמה שמגינין עליהם מעשיהם ולא צדיכי נטירותא: כי אתא. ריש לקיש לקמיה דר' יוחנן: אני חומה. זו תורה שמגינה על לומדיה כחומה שמגינה על אנשי העיר: ושדי כמגדלות

אלו

מר ינוקא ומר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי נהרדעי למעמייהו יידאמר ר"ג אמר שמואל אהאחין שחלקו אין להן לא דרך זה על זה ולא חלונות זה על זה ולא סולמות זה על זה ולא אמת המים זה על זה והזהרו בהן שהלכות קבועות הן וורבא אמר יש להן: ההוא שמרא דיתמי דנפיק עליה תברא אמר רב חמא יאגבויי לא מגבינן ליה ומיקרע לא קרעינן ליה אגבויי לא מגבינן ליה דנפק תברא עליה מיקרע לא קרעינו ליה דכי גדלי יתמי דילמא מייתו ראיה ומרעי ליה אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרבינא הלכתא מאי א"ל בכולהו הלכתא כרב חמא לבר מתברא דסהדי בשקרי לא מחזקינן מר זומרא בריה דרב מרי אמר יבהא נמי הלכתא כרב חמא דאם איתא דתברא מעליא הוא איבעי ליה לאפוקי בחיי אבוהון ומדלא אפקיה שמע מינה זיופי בחיי אבוחון ומו לא אפקיה שמע מינה זיופי זייפיה: כותני' סיכופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל החצרות ראויות לבית שער הכופין אותו לבנות לעיר חומה ודלתים ובריח רשב"ג אומר לא כל העיירות ראויות לחומה יכמה יהא בעיר ויהא כאנשי העיר י"ב חדש יקנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר מיד: גמ' למימרא דבית שער מעליותא היא והא ההוא חסידא דהוה רגיל אליהו דהוה משתעי בהדיה עבד בית שער ותו לא משתעי בהדיה לא קשיא הא מגואי הא (ט מבראי ואי בעית אימא הא והא מבראי ולא קשיא הא דאית ליה דלת הא דלית ליה דלת אבע"א הא והא דאית ליה דלת ולא קשיא הא דאית ליה פותחת הא דלית ליה פותחת אי בעית אימא הא והא דאית ליה פותחת ולא קשיא הא דפותחת

דידיה מגואי הא דפותחת דידיה ₪ מבראי: כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר: תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל חצרות ראויות לבית שער אלא חצר הסמוכה לרשות הרבים ראויה לבית שער ושאינה סמוכה לרשות הרבים אינה ראויה לבית שער ורבגן זימנין דדחקי בני רשות הרבים ועיילו ואתו: כופין אותו לבנות לעיר כו': יֹ (ת"ר כופין אותו לעשות לעיר דלתים ובריח) ורבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל העיירות ראויות לחומה אלא עיר הסמוכה לספר ראויה לחומה ושאינה סמוכה לספר אינה ראויה לחומה ורבגן זימנין דמקרו ואתי גייָסא בעא מיניה רבי אלעזר מרבי יוחנן כשהן גובין לפי נפשות גובין או דילמא לפי שבח ממון גובין אמר ליה לפי ממון גובין ואלעזר בני קבע בה מסמרות איכא דאמרי בעא מיניה רבי אלעזר מרבי יוחנן כשהן גובין לפי קירוב בתים הן גובין או דילמא לפי סממון גובין אמר ליה הלפי קירוב בתים הן גובין ואלעזר בני קבע בה מסמרות רבי יהודה נשיאה רמא דשורא אדרבנן אמר יוש לקיש ייבנן לא צריכי נמירותא דכתיב יאספרם מחול ירבון אספרם למאן אילימא לצדיקים דנפישי מחלא השתא כולהו ישראל כתיב בהו ²כחול אשר על שפת הים צדיקים עצמם מחול ירבון אלא הכי קאמר אספרם למעשיהם של צדיקים מחול ירבון וק"ו ומה חול שמועם מגין על הים מעשיהם של צדיקים שהם מרובים לא כל שכן שמגינים עליהם כי אתא לקמיה דרבי יוחגן אמר ליה מאי מעמא לא תימא ליה מהא "אני חומה ושדי כמגדלות אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות

ר"ת ונותנין עניים קרובים יותר מרחוקים וכן עשירים קרובים יותר מעשירים רחוקים אבל עשירים

וְאָסְפָּרֵם מֵחוֹל יִּרְבּוּן הֵקִיצֹתִי וְעוֹדִי עִמֶּרְ: תהלים קלט יח בי בְרֵךְ אֲבֶרֶכְךְ וְתַּרְבָּה אַרְבָּה אֶת זַּרְעָךְ בְּכּוֹכְבֵּי הַשְּׁמֵיִם וְבַחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׁפַת הַיָּם וְיִרַשׁ זְרְעַךְּ אֵת

בראשית כב יז בראשית כב יז בַּמְגְדְּלוֹת אָז דְּיִיתִי בְּעִינְיו בְּמִוּצְאָת שָׁלוֹם: לר"י כגון שלקח זה בית חה עלייה וחצר אין לו לסמוך הסולם בכותל שיר השירים ח י

מוסף תוספות

א. [ו]אחין שחלקו הרי הן כלקוחות. ר"ן, ב. משום דמתרע רמב״ן. א וכריטנ״ל מפרש
ג' וכריטנ״ל מפרש
הלינעי מי אמרי רוב
גייסות על עסקי ממון הם
באים וכרי או דילמא כיון
דלפעמים הם באין על
עסקי נפשות גובין אף לפי
ביימור ד עסקי נפשות גובין אן יכני נפשות. T. שאם העני קרוב והעשיר רחוק מה יגבו מן העני ואין לו ועוד חיל כי יבוא כשלא ימצא אלא עניים נכנס ושולל העשירים. שס.

רבינו גרשום נהרדעי לטעמייהו. דרב

נחמן ושמואל ורב חמא מנהרדעי: האחין שחלקו אין להם דרך זה על זה. כגון בתחלה היו כל השדות בחיזוק א' של אביהם ולא . הוה בכולהו אלא דרך אחד לילך מזה לזה והשתא כשחלקו אין להם דרך אם לא קנו זה מזה וחלונות שאם הגיע חצר לזה ולזה בית והיו חלונות הבית פתוחים לחצר יכול פוחדוים לחבו לכנות כנגדן ולסותמן וכן לאמת המים צריך ליקח דרך זה מזה. כה"נ יכול בעל תרביצא לבנות אשיתא נגד אספלידא: שהלכות נגד אספלידא: שהיכנות קבועות הן לדון הכי: דנפיק עליה תברא. דפריע השטר של יתומין: דגדלי יתמי. (למייתי) [דלמא מייתו] ראיה דהאי תברא מזויף ראיה דהאי תברא מוזיף.
הוא שהוחזק בפני עדים
לאחר מיתת אביהן שעדיין
היה חייב לו: לבר מהא.
דוראי קרעי לשטר. דסהדי
דוראי על שובר בשקרי
לא מחזקינן: 6) לעולם
לא כדעי לשטרג דדר כלא כדעי לשטרג דדר לשטרא כדרב חמא. דאם כן הוה מפיק ליה האי שובר בחיי האב מדלית עדים דאפקה בחיי האב משום הכי לא קרעי לשטרא: בית שער. ז) מקום שהשומר ישו ששומר